

KUSTBON

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Sjunde årg. N_o 8	Prenumerationspris: Helt år Emk. 200:- 1/2 " " 100:- I Sverige: Helt år . . Kr. 4:- 1/2 " " " 2:- I Finland: Helt år Emk. 30:- 1/2 " " " 15:-	Utkommer alla <u>onsdagar</u> Utgivare: Svenska Folkförbundet Redaktör: N. Blees Riddaregat. 9, Reval.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som införes 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	27 febr. 1924
--	--	---	--	------------------------------------

En hälsning till "Kustbons" läsare.

Då jag nu i följd av omständigheternas säregna makt ävenledes blivit en av "Kustbons" bidande läsare, har jag strax känt ett behov meddela mig med läsekretsen av detta intressanta språkrör med det välfunna namnet. Med andra ord, jag ville sända en hälsning till de många svenskmanfränder, som även, ja egentligast läsa detta blad och lyssna till och förstå vad som meddelas i denna avlägsna sidolinie av den vittutgrenade svenskpråkiga tidningspressens talrör.

Men "Kustbon" är ännu alltför liten till växten och har kanske icke utrymme i sina spalter för så perifiriska ting som brev från läsekretsen. Måhända ändå, om jag lovar att vara rätt fåordig? Så mycket förstår jag av vad jag redan förnummit av "Kustbons" innehåll, att den är en lycklig härbergerare åt honom, som ej går förbi, utan gärna gäster hos de små, jag menar den oförliknelige lycko- och högtidsbringaren, som alltid har med sig välsignelse och tröst vart han kommer.

Och såsom glädjespridare skall så "Kustbon" på ryktets vingar alltjämt bäras lika vida omkring både inom och utom svenska landamären som mullbärsträdet har burit den lille Sakeus' namn kring världen.

Det har kommit till min kännedom, att denna lilla estlandssvenska tidning redan funnit vänner i många av de bygder, som från östan eller västan vetta mot glittrande östersjövåg. Och vi förstå att den har en stor uppgift att fylla bland de många hemmen utefter kusterna av det sägnomspunna Österled, då den vill nära elden på stamfrändskapens uråldriga härd och vidmakthålla vänskapen. Vänskap behöva vi alla mottaga och giva. Vi må nu hoppas, att de hoppgivande vänskapsband, som begynt knytas i oanad omfattning i denna förunderliga tid mellan moder Sveas skingrade barn, skall bidra att återgiva åt vår lilla nation dess forna kraft och vidfamnande och välsignelserika företagsamhet.

Denna hälsning kommer från en av den estlandsfödde Jakob Blees' forna skolkamrater, numera boende i Dannemora. Dit har

alltså "Kustbon" letat sig fram på sin publicistiska bana. Detta är en av de få svenska orter, som kunna sägas vara världsbekanta — tack vare den ännu berömda malmen. Det är lika allmänt bekant som tändstickornas Jönköping, Dr Westerlunds Enköping eller själva Göteborg, den utlandssvenska utställningens stad och den allsvenska rörelsens urdarbrunn och medelpunkt, och några till, utom naturligen vår vackra huvudstad. Söderut härifrån en timmes färd med tåget ha vi den svenska odlingens och bildningens stamhem och centrum, Uppsala. Och om vi resa åt norr ungefär lika långt, komma vi till en betydande sjöstad, Gäfle, där, om jag minns rätt, "Kustbon" just nu funnit en skara tillgivna vänner. Så knytas banden. Alldeles inpå oss ha vi det framåtgående Österby bruk, minnesvärt genom estländningen Alexander Lindströms namn. Från alla dessa håll gå helt visst med "Kustbons" spalter många vänliga och sympatiska tankar och känslor till de Estländska kusternas bebyggare.
Ulmarius.

Hjälp våra barn.

De flesta av Estlandssvenskarna äro mycket fattiga och få med största möda och ansträngning skaffa sig en torftig näring. I synnerhet hava de jordlösa, som utgöra en tredjedel av befolkningen, mycket svårt. Kommer ännu därtill att fisket, som utgör en viktig binäring, slår fel, så bliva de fattiga hushållen ännu torftigare.

Estlandssvenskarna hava dock varit vana att lida och bära hårda bördor och därför hör man sällan någon klagan — icke ens under de senaste krigsåren, då så många andra här i landet, ofta mycket bättre lottade, begärde och fingo hjälp utifrån, hava svenskarna fått sköta sig själva. —

„Hjälp dig själv, så har du en trogen dräng“, säger man, men när vi se så många undernärda barn i våra samhällen, är det svårt att tåga. Den länge närda tanken att här få ett räddningsarbete till stånd, borde sättas i verket. Det första steget borde vara att bereda de fattiga stadsbarnen möjlighet att under sommaren komma ut till landet. Här kunde vår folkhögskola i Birkas bliva ett skönt sommarhem, åtminstone för ett par månader.

S. O. V. har visserligen många åligganden och inga medel för detta ändamål, men borde dock åtaga sig denna behjärtansvärda sak.

Låt oss hoppas att så kan ske.

Vem är den bättre lottade, som bidrager?

Barnavän.

Svenska Odlingens Väners 15:de årsberättelse.

(Forts. från förg. nr.)

„Den 13 dec. 1913 bortförde de misstänksamma ryska myndigheterna alla S. O. V:s dokument och handlingar — alla papper som angå de 5 första årens verksamhet. Kriget och revolutionen

hava yttermera förhindrat och delvis lamslagit föreningens verksamhet. Revolutionen och de nya behoven och möjligheterna, som den medförde för den svenska folkstammens framtid och tillvaro härute, krävde nya medel och gav anledning till vår politiska sammanslutning Svenska Folkförbundet, som fått gå i kampen för våra politiska och medborgerliga rättigheter. 1919 kunde S. O. V. igen upptaga verksamheten på allvar. På sitt 10:de årsmöte d. 2 januari 1920 beslöt föreningen ansluta sig med hela sitt medlemsantal till Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet. Denna anslutning har varit oss till stor nytta och välsignelse.

Av S. O. V:s verksamhet i svenskbygden och Reval må nämnas att från år 1909 börjar man inrätta svenska språkkurser i Reval, och samma år öppnas ock skolan i Korkis, som nu senare fått fortsätta sitt arbete i Vichterpal. Från år 1915 få de svenska barnen i Reval, som besöka olika skolor sin obligatoriska religionsundervisning på modersmålet — detta steg lyckades vi genomföra efter långa underhandlingar med de ryska styrande skolmyndigheterna. Ett år senare får arbetet här fastare form och utmynnar i en fast 6-klassig bottenskola.

Den 6 nov. 1920 öppnade vår folkhög-, lantmanna- och husmoderskola sina portar.

Om det gångna året är ingenting särskilt att säga: arbetet har gått sin vanliga gång enligt den utstakade vägen.

Våra skolor, folkhögskolan i Birkas och skolan i Reval, hava som vanligt krävt föreningens intresse och omvårdnad; skolan i Vichterpal — denna lilla utpost, som haft och har att föra en hård kamp för tillvaron, kräver en uppoffrande kärlek och handräckning, för att den tända gnistan icke må slockna. Lärarinnan där får sin lön från staten, men

S. O. V. har fått avlöna föreståndarinnan för internatet.

Våra folkbibliotek hava under året kompletterats med ett par tusen ex. nya böcker, huvudsakligen skänkta av goda vänner i Sverige, några exemplar från Finland — och en mindre del köpta. Biblioteksverksamheten lämnar dock ännu mycket att önska. Under tiden hava en stor del av böckerna blivit utslitna och behöva inbindas, — S. O. V. har dock icke varit i stånd att anslå någon större summa för ändamålet. Bristen på lämplig barn och ungdomslitteratur gör sig kännbar. Folkbibliotekens antal utgör f. n. jämte skolbiblioteken 7. Vårt mål är att få ordentliga skolbibliotek vid alla våra 19 skolor. En god början är gjord i detta syfte. Genom Riksföreningens Stockholmsavdelning hava de Estlandssvenska hemmen fått mottaga en julhälsning från Sverige i form av jultidningar, som skickats till alla hem.

Några större allmänna fester hava under det gångna året icke hållits, men lokalgrupperna hava var på sin ort hållit verksamheten uppe samt haft diskussionsmöten, föredrag m. m.

Den 6 nov. Gustav Adolfsdagen — den svenska dagen — har firats i alla svenskbygder. Den dag har hos oss fått en festlig prägel och är även en officell lovdag för alla våra skolor. Brist på lämplig lokal har hindrat avhållandet av större fester och samkväm i Reval. Att hyra lokal har visat sig vara för dyrt för att man skall kunna hava någon nämnvärd behållning av festen. Vi hava dock samlats till mindre samkväm. I samband härmed får jag säga att vi nu hoppas att i en snar framtid få se vårt svenskhem här, ett gemensamt hem för våra kulturella behov, öppna sina portar. Må alla goda krafter medverka att så kunde ske redan detta år!“

(Fortsättn. följer.)

Estlands sjätte frihetsdag.

Frihetsdagen den 24 januari firades även i år på sedvanligt sätt. Vädret var vackert ehuru det var 10 gr. kallt. Paraden försiggick från kl. 10 f. m. på frihetsplatsen, där militärtrupper, brandkårister, olika organisationer med fanor i marschtakt tågade förbi Riksäldsten och krigsministerns ställföreträdare — åskådare hade det samlats i massor. Riksäldsten höll tal, och till de stupades minne spelade orkestern „Närmare, Gud, till Dig.“

En festlig akt hade anordnats av Revals stadsförvaltning och olika organisationer i Reval i Estonias konsertsal kl. 1/22 på dagen. Borgmästare Uesson hälsade Riksäldsten, Riksdagens talman samt de talrikt församlade hjärtligt välkomna, gjorde i sitt tal en överblick över landets utveckling under frihetstiden och sade bl. a., att allt tydde på, att vi gott kunde reda oss som ett självständigt folk. Därför hade vi också all orsak att fira denna dag som en nationell högtidsdag.

Därpå bestogs talarstolen under livliga applådor av Riksäldsten K. Päts, som höll ett kort i varma ord framsagt tal. Riksäldsten kastade till en början en hastig blick på det förflutna och jämförde de gångna åren, som för alla ännu äro i friskt minne, med den närvarande tiden. Riksäldsten säger i fortsättningen bl. a. vidare, att vi för vårt rike böra hälsa all vår vilje- och arbetskraft, all vår kärlek.

På Riksäldstens tal följde folksången.

Riksdagens talman J. Tönnisson visar i sitt tal, huru i en demokratisk stat folkets vilja bör vara det tongivande i allt.

Lettska sändebudet J. Seskis höll ett tal på franska till Riksäldsten och Estland.

På årets frihetsdag fyllde Riksäldsten Konstantin Päts 50 år. Med anledning därav fick dagen en ännu

större betydelse och hyllades Riksäldsten härför på ett mycket värdigt sätt. Eröken Gleser lämnade blommor och framsade en för tillfället väl avpassad värs, varpå publiken livligt applåderade och orkestern uppstämde „Levesången“.

På eftermiddagen kl. 5—8 uppvaktades Riksäldsten i sitt hem med lyckönskningar av representanter för olika organisationer, statstjänstemän, utländska sändebud samt andra vänner och bekanta.

Estlands sjätte frihetsdags och Konstantin Päts' 50-årsdags firande i huvudstaden visar i allt estländska folkets hengivna kärlek till sitt land och varma sympatier för landets främste styresman.

Bildningsministeriet har beslutat förbättra allmänna läroverksförhållanden i kretsen Wiek.

(Enl. Vaba Maa Nr. 36).

För detta ändamål skall regeringens icke blott giva lån utan även skogsmaterial skall lämnas till ett billigt pris.

Nu kommer frågan om ett allmänt läroverk för svenskar igen på dagordningen.

Lån, såväl som byggnadsmaterial måste anskaffas. Passa på tillfället. Byggnadsritningen skall redan nu utarbetas. Var skall man bygga huset? Vår svenska folkhögskola förlades till det sköna Birkas på Nuckö. Skulle inte det svenska gymnasiet förläggas till den största svenskön Wormsö. Ja, mitt på ön i den stora furuskogen skulle den hälsosammaste, skönaste och i många avseenden lämpligaste platsen vara.

En lärare.

Ormsö.

S. O. V. mötet d. 15 febr. i Hullo folkskola kan anses såsom mycket lyckat. Lokalen fylld till trängsel, publiken intresserad och bottennöjd samt den

ekonomiska sidan av företaget tillfredsställande — vad kan än begäras. Konsulent Greens föredrag var grundligt utarbetat, förtjänstfullt framlagt och kom det bättre jaget att giva livstecken. Bara mera av den sortens predikningar och vårt folk skulle börjat gnugga sömnen ur ögonen. — Sång av den nybildade sängkören, unisonsång, deklamationer och livlig diskussion om lämpliga sättet att komma Birkas till hjälp. Så kaffedrikningen ej att förglömma: det nyttiga med det nöjsamma. Ja, mera, mera möten i samma stil! Joel N—n.

Återigen har man kittlat på nerverna av en del Vormsöbor.

Som bekant har jorden på kronogodset Magnushof-Vormsö under de senaste två åren bearbetas av „krigare“ enl. tillstånd av Wieks kretstyrelse. Detta beslut blev sedan av domstolen förintat. Nu har man upplyst befolkningen om, att godsets jord på nytt skall utdelas. Den stora jordbristen har gjort, att hundratals „böneskrifter“ ha inlämnats till vederbörande med anhållan om jord. På några böneskrifter fordras nu ytterligare intyg, på andra däremot icke. Detta sätter folket i rörelse: somliga anskaffa intyg, andra taga reda på varför man ej fordrar intyg av dem. En utan jord.

Hararna ha ställt till skador i trädgårdarna.

Man trodde ingen skada vara att vänta av dem och lämnade träden obundna med halm eller enris. Nu som snön föll djup och rågbrodden blev under djupt snötäcke ha „hase“ kommit in i byarna och skadat barken på alla ungräden.

Den 13 februari skötos här i byn i en kvällstimme av tre bröder — alla jägare — fem harar.

Vi ska hoppas att de jössar som överlevat denna Marneslakt „veta hut.“ Jösse Långben.

Folkminoriternas språklag.

I Inrikesministeriet utarbetas ett regeringsförslag till språklag för självstyrelseinstitutionerna i de delar av landet, där flertalet av befolkningen talar ett annat språk än riksspråket. Sådana självstyrelseområden äro de svenska landskommunerna: Vormsö, Rickholtz, Paschlepp, Sutlep, Rågö, Nargö och Runö, som få använda svenskan till sitt ämbetspråk för den inre förvaltningen både skriftligen och muntligen, endast skrivelserna till estniskspråkiga ämbetsverk böra vara avfattade på estniska. Här må tilläggas, att svenskarna enligt grundlagen (statsförfattningen) redan begagnat sig av dessa rättigheter och sådana rättigheter hade vi delvis redan under ryska tiden på grund

av en gammal lag, Estlands bondeförordning.

Miina Hermann 60 år. Den kända estniska storheten på sångens och musikens område, Miina Hermann firade den 9 febr. sin 60-årsdag.

Nya 100- och 500-marks sedlar ha nu i februari släppts ut.

Utlandet.

Tyskland får ett lån på 250 miljoner pund.

Enligt meddelande från London, föreslår Förenta staternas överste Darwes ett lån för Tyskland på 250 miljoner pund, varav hälften skulla gå till Frankrike och Belgien för skadeståndsbetalning och den andra hälften för Tysklands egen guldfond.

Ungerns regering har beslutat uppta ett inrikes tvångslån på 1200 miljarder ungerska kronor.

I Bulgarien göra kommunisterna, enligt meddelande från London, uppror. De revolutionära ha förklarat Bulgarien för en republik.

Jordbävning av svårare art har förnummits i Ecuador i Amerika.

Penningkurser.

Revals börs

25 febr. 1924.

	köpare	säljare
1 dollar	—	378 ¹ / ₂ 379 ¹ / ₂
1 pund	1.637	1.630 1.637
1 bilj. Rmk.	—	— 90
100 Fmk.	—	— 944 954
100 sv. kr.	—	— 9.850 9.950
1 guldrubel	—	— 188 —

Härmed får jag meddela den ärade svenska allmänheten, att jag den 1 februari d. å. öppnat **svenska affären**

„Flora“

i Hapsal på Karrigatan 6 i Hunnius hus och vill stå ärade svenska köpare till tjänst med de bästa och billigaste varor, såsom mjöl, socker, gryn, té, kaffe, cikoria samt alla slags skolmaterialer m. m., m. m.

M. Gottkampf

Prenumerera på

KUSTBON!

Ännu kunna ala nummer från årets början erhållas.

Dr. Lydia Riesenkampff-Lindström

läkare för lung- och invärtes sjukdomar.

Mottagning dagligen 12—1, 4—5

Lergatan 16 (Saue tän. 16).

HAPSAL.